

You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Koncepcja zastosowania Systemu informacji publicznej dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku i słuchu INFOMAT-E w Bibliotece Śląskiej w Katowicach : komunikat

Author: Agnieszka Modrok, Marta Romańska

Citation style: Modrok Agnieszka, Romańska Marta. (2014). Koncepcja zastosowania Systemu informacji publicznej dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku i słuchu INFOMAT-E w Bibliotece Śląskiej w Katowicach : komunikat. "Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media" (Nr 1 (14), (2014) s. 127-135).

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Nowa Biblioteka
nr 1 (14), 2014

Agnieszka Modrok

Studentka II roku MU

Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej

Uniwersytet Śląski w Katowicach

e-mail: agnieszkamodrok@interia.pl

Marta Romańska

Studentka II roku MU

Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej

Uniwersytet Śląski w Katowicach

e-mail: marta.romanska@onet.eu

**KONCEPCJA ZASTOSOWANIA SYSTEMU INFORMACJI PUBLICZNEJ
DLA OSÓB Z DYSFUNKCJAMI NARZĄDU WZROKU I SŁUCHU INFOMAT-E
W BIBLIOTECIE ŚLĄSKIEJ W KATOWICACH. KOMUNIKAT**

ABSTRAKT:

W artykule omówiono zastosowanie kiosku informacyjnego INFOMAT-E w Bibliotece Śląskiej w Katowicach. Zwrócono uwagę na współpracę autorek tekstu z Instytutem Technik Innowacyjnych EMAG w Katowicach, która polegała na opracowaniu zagadnień związanych z czynnościami, jakie wykonuje czytelnik korzystający z biblioteki. Dokonano analizy działalności Biblioteki Śląskiej, tak aby niepełnosprawny czytelnik w prosty sposób mógł skorzystać z placówki według wskazówek po zastosowaniu kiosku informacyjnego.

SŁOWA KLUCZOWE:

Biblioteka Śląska. INFOMAT-E. Kiosk informacyjny. Użytkownik niepełnosprawny.

Wprowadzenie

Niepełnosprawni w Polsce to grupa osób, którym należy poświęcić więcej uwagi w kontekście wdrażania nowych technologii wspomagających¹ pracę bibliotek różnych typów. W literaturze przedmiotu spotykamy szereg ciekawych propozycji. Mają one na celu pomóc osobom z różnego rodzaju dysfunkcjami w poruszaniu się w przestrzeni bibliotecznej.

Artykuł dotyczy wprowadzenia do bibliotek nowego urządzenia, jakim jest kiosk informacyjny INFOMAT-E. Zaprezentowano też współpracę Biblioteki Śląskiej z Instytutem Technik Innowacyjnych EMAG w Katowicach w zakresie wdrożenia prototypowego urządzenia, ułatwiającego korzystanie z biblioteki. INFOMAT-E to „przestrzeń” obejmująca nie tylko bibliotekę jako budynek, ale także informacje o niej oraz o zasadach korzystania z placówki w formie zapytań i odpowiedzi, a także intuicyjnych piktogramów i wskazówek. Wprowadzenie na rynek tego urządzenia ustrzeże niepełnosprawnego czytelnika przed zagubieniem się w „skomplikowanej” przestrzeni placówki.

Na potrzeby niniejszego tekstu można wskazać dwie grupy niepełnosprawnych, do których skierowana jest oferta kiosku informacyjnego INFOMAT-E. Wśród nich znajdują się: osoby niewidome i niedowidzące oraz osoby niesłyszące i słabosłyszące.

Przedmiot współpracy z ITI EMAG w Katowicach

Współpraca z Zakładem Naukowo-Badawczym ITI EMAG w Katowicach opierała się na przygotowaniu koncepcji zastosowania kiosku informacyjnego INFOMAT-E w Bibliotece Śląskiej w Katowicach. Autorki tekstu miały wskazać zagadnienia związane z przestrzenią biblioteczną i niektórymi czynnościami, m.in. z zapisaniem się do placówki czy wypożyczeniem poszukiwanego dokumentu.

Następnie upoważnione do tego osoby (pracujące w ramach projektu w EMAG), zajęły się wdrożeniem tak przygotowanych zagadnień do systemu. Badanie środowiska systemu przeznaczonego głównie dla osób niepełnosprawnych wymagało poznania przestrzeni Biblioteki Śląskiej, czyli lokalizacji poszczególnych agend (wypożyczalnia, rejestracja, czytelnia), oraz możliwości korzystania z usług (zasady przeprowadzenia rejestracji, wypożyczenia, zamówienia dokumentów).

Opis projektu

„Opracowany w EMAG System informacji publicznej dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku i słuchu INFOMAT-E to zintegrowany zestaw komponentów programowo-sprzętowych pozwalający na skutecz-

¹ Szerzej na ten temat można przeczytać w publikacji Małgorzaty Fedorowicz: *Człowiek niepełnosprawny w bibliotece publicznej*. Toruń 2010.

ny przekaz informacji osobom z dysfunkcjami narządu wzroku i słuchu. Wynikiem prac prowadzonych w przedsiębiorstwie jest prototypowe rozwiązanie. Ułatwia ono osobom niepełnosprawnym załatwianie spraw życiowych w szeroko rozumianej przestrzeni publicznej. Urządzenie zaprojektowano tak, aby było dostępne dla szerokiego grona użytkowników, również bez różnego rodzaju dysfunkcji i nie wprowadzało podziałów na różne grupy użytkowników” [1]. INFOMAT-E to urządzenie, które może zostać wdrożone w różnych instytucjach, takich jak sklepy, centra handlowe, organy administracji publicznej, poczty, banki, lotniska, dworce kolejowe, muzea, galerie sztuki czy centra rozrywki.

Analiza obszarów działalności Biblioteki Śląskiej

Analizę obszarów działalności Biblioteki Śląskiej wykonały dwie studentki z kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Na początku zapoznano się z organizacją przestrzenną pomieszczeń bibliotecznych oddanych do użytku czytelnikom. Szczególną uwagę zwrócono na następujące elementy:

- rozmieszczenie wind w placówce;
- położenie wypożyczalni oraz wszystkich czytelni;
- lokalizację punktu rejestracji, w którym można się zapisać do biblioteki;
- stanowiska komputerowe;
- toalety;
- punkt informacyjny;
- szafki samoobsługowe;
- lokalizację bufetu.

Pierwszy etap analizy to wyodrębnienie pomieszczeń i miejsc w bibliotece, które z punktu widzenia użytkownika są najważniejsze. Następnie należało w sposób przejrzysty i zrozumiały przedstawić możliwości dotarcia czytelników z różnymi dysfunkcjami do poszczególnych agend. Podzielono więc Bibliotekę Śląską według pięter (piętro 1, parter, poziom –1), i opisano przemieszczanie się między agendami prostym, zwięzłym językiem, który można porównać do komend, jakimi posługuje się sprzęt GPS.

Poza wyodrębnieniem pomieszczeń dostępnych w Bibliotece dla użytkowników, należało również opisać czynności, jakich dokonują czytelnicy po przybyciu do instytucji. W związku z tym wyróżniono:

- rejestrację, czyli w jaki sposób można zapisać się do placówki;
- wypożyczanie dokumentów.

Zagadnienie wypożyczania należało omówić z punktu widzenia użytkownika zapisanego do biblioteki oraz osoby, która dokonuje tego pierwszy raz.

Wszystkie uzyskane podczas badania informacje usystematyzowano i scalono. Następnie opisano szczegółowo agendy biblioteki, sposoby korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne oraz czynności, jakie w danym miejscu należy wykonać, aby otrzymać książkę.

Najwięcej czasu należało poświęcić na przedstawienie – zgodnie z zapotrzebowaniem użytkowników z dysfunkcjami – ośmiu typów czytelników znajdujących się w Bibliotece Śląskiej. Postanowiono poinformować czytelnika za pomocą kiosku informacyjnego o lokalizacji czytelnika (każdej z nich), możliwościach zamówienia i odbioru dokumentów oraz sposobach korzystania z księgozbiorów podręcznych.

Projekt INFOMAT-E dla Biblioteki Śląskiej wymagał zatem treściowego przekazu na jej temat; miał być on zrozumiały dla każdego użytkownika kiosku informacyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych. Każda opisana czynność wymagała więc spojrzenia nie tylko z perspektywy użytkownika, ale również w kontekście systemu, w którym dane będą przechowywane i prezentowane odbiorcom.

Obszary Biblioteki Śląskiej w kontekście systemu kiosku informacyjnego

Uzyskane informacje pogrupowano i stworzono z nich dwanaście głównych obszarów, które powinny być wymienione w systemie kiosku informacyjnego:

1. wypożyczanie;
2. wypożyczalnia;
3. czytelnie;
4. godziny otwarcia biblioteki;
5. stanowiska komputerowe;
6. toaleta;
7. punkt informacyjny;
8. winda;
9. rejestracja;
10. szafki samoobsługowe;
11. sieć bezprzewodowa;
12. bufet.

Każde z wymienionych zagadnień czy też miejsc będzie stanowić odniesienie do kolejnych elementów składowych Biblioteki Śląskiej (por. Aneks) np. w zakładce CZYTELNIKIE będą wymienione wszystkie rodzaje czytelników biblioteki, a użytkownik wybierając agendę będzie miał do dyspozycji kolejne zakładki, w tym przypadku: LOKALIZACJĘ, ODBIÓR I ZWROT ZAMÓWIONEGO DOKUMENTU, KSIĘGOZBIÓR PODRĘCZNY. Pod każdym zagadnieniem w systemie powinna się znajdować lista rozwijana, stanowiąca wskazówki, gdzie znajduje się czytelnia, w jaki sposób korzystać

z księgozbioru podręcznego oraz w jaki sposób zamawiać dokumenty do czytelní. W analogiczny sposób przedstawiono w projekcie pozostałe sfery działalności Biblioteki Śląskiej.

Dokumentacja fotograficzna

Do projektu sporządzono dokumentację fotograficzną. Każdej opisanej sferze działalności biblioteki przypisano odpowiednie fotografie i zeskanowane wzory dokumentów, np. karty zapisu, rewersu. W przypadku czytelní – opis każdej z nich będzie udokumentowany zdjęciami od zewnątrz, by użytkownik miał możliwość zapamiętania wyglądu pomieszczenia, jak i wewnątrz – gdzie sfotografowane zostaną stanowiska dyżurujących bibliotekarzy. W podobny sposób będą wyglądały omówienia pozostałych ważnych dla czytelników miejsc, np. wind, stanowisk komputerowych, wypożyczalni, rejestracji, korytarzy prowadzących do czytelní na różnych poziomach budynku, bufet czy punkt informacyjny. Przedstawieniu w INFOMAT-E każdej z tych stref będą towarzyszyły zdjęcia.

Zakończenie

Opracowany materiał (tekst wraz ze zdjęciami) został przekazany do Zakładu Naukowo-Badawczego ITI EMAG w Katowicach, gdzie w ramach projektu *System informacji publicznej dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku i słuchu INFOMAT-E* stanie się podstawą systemu.

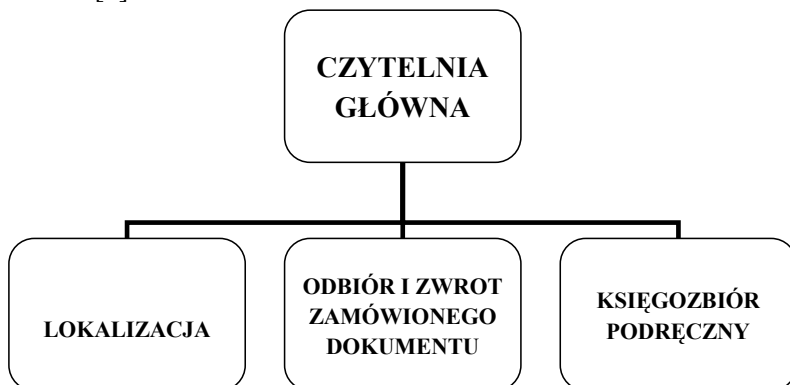
Projekt kiosku informacyjnego powstał z myślą o osobach z dysfunkcjami narządu wzroku, słuchu oraz poruszających się na wózkach inwalidzkich. Umieszczenie urządzenia INFOMAT-E w Bibliotece Śląskiej pozwoli osobom niepełnosprawnym na samodzielne poruszanie się po budynku i korzystanie ze zbiorów. Taki mechanizm jest potrzebny nie tylko w tym konkretnym miejscu, ale i w innych placówkach publicznych. Pamiętać należy, że najważniejszym zadaniem INFOMAT-E jest uproszczenie wszystkich czynności związanych z korzystaniem z instytucji.

BIBLIOGRAFIA:

- [1] *System informacji publicznej infomat-e*. Materiał informacyjny ITI EMAG w Katowicach.
- [2] *Sprawozdanie z realizacji projektu: System informacji publicznej dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku i słuchu- Informat-e*. [materiały niepublikowane]. Oprac. A. Modrok, M. Romańska.

Aneks

Zastosowanie opracowanych elementów składowych w kiosku informacyjnym INFOMAT-E na przykładzie Czytelni Głównej Biblioteki Śląskiej w Katowicach. Fragment *Sprawozdania z realizacji projektu System informacji publicznej dla osób z dysfunkcjami narządu wzroku i słuchu Infomat-e* [2].

Fot. 1. Modrok A.: *Wejście do Czytelni Głównej Biblioteki Śląskiej w Katowicach.*

Czytelnia znajduje się na pierwszym piętrze. Można się tam dostać schodami lub windą. Znajduje się ona po prawej stronie schodów.

LOKALIZACJA

- Zamów interesujący Cię dokument ze stanowiska komputerowego;
- Poczekaj na dostarczenie dokumentu do czytelni głównej;
- Podejdź do stanowiska bibliotekarza i podaj swoją kartę czytelnika;

ODBIÓR I ZWROT
ZAMÓWIONEGO
DOKUMENTU

Fot. 2. Modrok A.: *Stanowisko bibliotekarza w Czytelni Głównej Biblioteki Śląskiej w Katowicach.*

- Wpisz się do zeszytu odwiedzin, który znajduje się na ladzie;
- Wypełnij rewers;
- Odbierz książki i numerki stanowiska, na którym będziesz pracować;
- Po skończonej pracy zwróć bibliotekarzowi książki i numerek.

Podejdź do katalogu, który znajduje się w czytelní;

Fot. 3. Modrok A.: *Katalog kartkowy znajdujący się w Czytelní Głównéj Biblioteki Śląskiej w Katowicach.*

- Zapoznaj się z instrukcją wyszukiwania w katalogu;
- Odszukaj w katalogu interesujący Cię dokument;
- Podejdź do półki po dokument;
- Po skończonej pracy odłóż dokument na półkę, z której go zabrałeś.

Agnieszka Modrok

MA student

Institute of Library and Information Science

University of Silesia, Katowice

e-mail: agnieszkamodrok@interia.pl

Marta Romańska

MA student

Institute of Library and Information Science

University of Silesia, Katowice

e-mail: marta.romanska@onet.eu

IDEA OF USING THE *PUBLIC INFORMATION SYSTEM FOR PEOPLE WITH VISION AND HEARING DISABILITIES INFOMAT-E* IN THE SILESIAN LIBRARY IN KATOWICE. RESEARCH ANNOUNCEMENT

ABSTRACT:

The article discusses the use of the information kiosk INFOMAT-E in the Silesian Library in Katowice. Attention was paid to the authors' co-operation with the Institute of Innovation Techniques EMAG in Katowice, which consisted in the development of issues associated with user operations in the library. An analysis of the activities of the Silesian Library has been carried out so that disabled readers could easily take advantage of the library using the guidelines in the information kiosk.

KEYWORDS:

Disabled users. INFOMAT-E. Information kiosk. Silesian Library in Katowice.